

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Ἐγκειμενόν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς ἐλεύθερον ἀνάγνωσμα δι' ὅλα ἐν γένει τὰ Σχολεῖα (1932).
Τιμηθὲν διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Μεταλλίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (1935).

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ 1945 :

Διὰ τοὺς ὀκτώ μῆνας (Μάιος-Δεκέμβριος)
Δρ. 1300. Κατὰ τετραμηνίαν Δρ. 700.
Κατὰ φύλλον Δρ. 50.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΙ' ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Ἀποσώπας : «Πρὸς τὸ περιοδικόν «Ἡ ΔΙΑ-
ΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ», ὁδὸς Γ' Σεπτεμ-
βρίου, ἀριθ. 28 — Ἀθήνας». Τηλέφ. 55.536

ΙΔΡΥΤΗΣ ΤΟ 1879

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ († 1941)

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ { ΜΑΡΙΑΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΥΘΑΛΙΑΣ ΧΡ. ΝΑΤΣΙΟΥ
ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Π. ΜΟΥΣΔΡΑΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ 1945

ἑξαίρετικῶς, ἐπειδὴ ἀρχίζει τὸν Μάιον,
θὰ περιλάβῃ φυλλάδια, δωδεκασέλιδα ἢ
ὀκτασέλιδα, ὀκτώ μόνον μηνῶν.

Παλαιοὶ Τόμοι, ἄρτιοι, τιμῶνται ἀπὸ Δρ. 1500
ἑκαστος καὶ ἀνω.—Ο ΑΓΟΡΑΣΤΗΣ κατὰ φύλ-
λον ἀποκτὰ προνόμια συνδρομητοῦ λαμβάνων
ψευδώνυμον δι' ὅλον τὸ ἔτος ἐπὶ πληρωμῇ Δρ. 200

Περίοδος Γ'. — Τόμος 1ος

Ἀθήναι, 30 Ἰουνίου 1945

Ἔτος 67ον — Ἀριθ. 9

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΒΕΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΡΟΒΕΡΤΟΥ Λ. ΣΤΗΒΕΝΣΟΝ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΠ' ΤΟ ΑΓΓΛΙΚΟ ΒΕΤΑΣ Σ. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενον)

—Εἶχα κάνει ὄρκο νὰ μὴ φάω, καὶ
θᾶταν ἁμαρτία ἂν ἔτρωγα, εἶπε πα-
ραπονεμένα ὁ Μάτχαμ, μὰ τώρα ἂν
μοῦ βρισκότανε καὶ ξερό ψωμί ἀκό-
μα, θὰ τῶτρωγα μὲ μεγάλη ὄρεξη.

—Κάτσε λοιπὸν καὶ φάε, εἶπε
ὁ Ντίκ, ὡς πὺ νὰ ρίξω μιὰ ματιά
στὸ δρόμο. Κι' ἔδγαλε ἀπὸ τῆ ζώνη
του μιὰ σκκοῦλα πὺ εἶχε μέσα ψω-
μί καὶ λίγα κομμάτια ξερό λαρδί κι'
ἐνῶ ὁ Μάτχαμ ρίχτηκε στὸ φαί,
αὐτὸς προχώρησε λίγο ἀνάμεσα
στὰ δέντρα.

*, Λίγο πὺ πέρα βρισκότανε ἓνα
βαθούλωμα, καὶ κεῖ ἓνα ποτα-
μάκι κυλοῦσε ἀνάμεσα στὰ ξερά
φύλλα. Πὺ πέρα ἀπ' αὐτό, τὰ
δέντρα ἦταν μεγαλύτερα καὶ πὺ
ἀραιὰ φυτρωμένα, καὶ ἀντὶ γιὰ
φτελιές καὶ λιτιές, ἔδλεπες βαλα-
νιδιές καὶ ὀξιές. Ὁ ἀέρας φυ-
σώντας ἔρριχνε τὰ ξερά φύλλα,
κι' αὐτὰ πέφτοντας σκέπαζαν τὸ
θόρυβο ποῦκαναν τὰ βήματα. Ὁ-
μως ὁ Ντίκ προχωροῦσε γλυ-
στρώντας προσεχτικᾶ ἀπὸ δέντρο
σὲ δέντρο, καὶ κοιτάζοντας μὲ
βλέμμα διαπεραστικόν, ὀλόγυρά
του.

Ξαφνικᾶ ἓνα ἐλαφάκι πέρασε
σὰ σκιά ἀνάμεσα στὰ δέντρα,
μπροστά του. Αὐτὴ ἡ συνάντηση
δὲν ἄρεσε στὸ Ντίκ. Τὸ δάσος σ'
αὐτὴ τῇ μερίᾳ φαινότανε ἔρημο
καὶ γι' αὐτό, τὸ τρέξιμο τοῦ ἐλα-
φιοῦ τοῦδινε τὴν ἐντύπωση πὺς
κάποιος ἐρχότανε πίσω ἀπ' αὐτό.
Κι' ἔτσι ὁ Ντίκ, ἀντὶ νὰ προχω-
ρήσῃ, βρῆκε τὸ πὺ κοντινὸ ψηλὸ
δέντρο, κι' ἄρχισε νὰ σκαρφα-
λώνῃ γρήγορα σ' αὐτό.

Στάθηκε τυχερός. Ἡ βαλανιδιά

πὺ ἀνέθηκε ἦταν τὸ ψηλότερο δέν-
τρο στὴν περιοχὴ αὐτῇ. Ἡ κορυφὴ
στεκότανε μιάμιση ὀργιά πάνω ἀπὸ
τὰ ἄλλα. Ὅταν ὁ Ντίκ σκαρφαλώ-
νοντας ἔφτασε στὸ πὺ ψηλὸ κλαρί,
στερεώθηκε ἐκεῖ, καθὼς τὸν κου-
νοῦσε ὁ δυνατὸς ἀέρας, καὶ κοίταξε
πίσω του ὀλόκληρη τὴν περιοχὴ, ἀπὸ
τοὺς θάλτους ὡς πέρα στὸ Κέττλεϋ.
Ἔτσι εἶδε τὸν Τίλλ ἀνάμεσα στὰ δα-
σοφυτευμένα νησάκια, καὶ μπροστά

Στάσου!.. Μὴ χτυπᾶς Ντίκ!..

του ξεχώριζε τὸ δρόμο σὰν ἄσπρη
γραμμὴ πὺ προχωροῦσε μὲ ἐλιγ-
μοὺς ἀνάμεσα στὰ δέντρα.

Ἡ δάρκα γυριστεῖ στὰ ἴσια,
καὶ προχωροῦσε στὸ πέρασμα,
κοντεύοντας νὰ φτάσῃ στὴν ἄλλη
ὄχθη. Δὲ φαινότανε σημάδι ἀν-
θρώπινο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀέρα
δὲν ἀκουγότανε ἄλλος θόρυβος.

Ὁ Ντίκ ἦτανε ἔτοιμος νὰ κα-
τέβῃ, ὅταν ρίχνοντας μιὰ ματιά,
εἶδε μιὰ γραμμὴ ἀπὸ σημαδάκια
πὺ σαλεύανε στὴ μέση τοῦ βάλ-
του. Μιὰ μικρὴ ομάδα φαινότα-
νε καθαρὰ, νὰ προχωρῇ στὸ μο-
νοπάτι μὲ γρήγορο βῆμα. Αὐτὸ
τὸν ἀνησυχῆσε, καὶ τὸν ἔκανε νὰ
κατεβῇ μιὰ ὥρα ἀρχήτερα, ἀπὸ
τὸ δέντρο, καὶ νὰ τρέξῃ στὸ δά-
σος νὰ βρῇ τὸ σύντροφό του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

Ἡ ΣΥΜΜΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

Ὁ Μάτχαμ ξεκουράστηκε
γιὰ καλὰ, καὶ ξαναβρῆκε τὴ δύ-
ναμή του. Οἱ δυὸ νέαι, ὕστερα
ἀπ' αὐτὸ πὺ εἶδε ὁ Ντίκ, διὰ-
στηκαν νὰ περάσουνε τὸ ὑπόλοι-
πο δάσος, διασχίσανε τὸ δρόμο
κι' ἄρχισαν ν' ἀνεβαίνουνε πρὸς
τὸ δάσος τοῦ Τένσταλ. Τὰ δέν-
τρα, ὅσο πῆγαιναν, τὰδλεπαν νὰ
φυτρώνουν ἐδῶ καὶ κεῖ μαζεμέ-
να, ἀφίνοντας ἀνάμεσά τους με-
ριές ἀπὸ ἄμμο, γεμάτες φύκια
κι' ἀγκάθια. Ὁ δρόμος γινότανε
ὄλο πὺ ἀνηφορικὸς καὶ ὄω καὶ
κεῖ βρῖσκανε λάκκους, καὶ σω-
ροὺς ἀπὸ χῶματα. Ἐνῶ ἀνέβαινε
κανεῖς, ἐνοιῶθε στὸ πρόσωπο τὸ
δυνατὸ φύσημα τοῦ ἀγέρα, πὺ
ἔκανε τὰ δέντρα νὰ λυγίζουνε σὰν
καλάμια.

Εἶχαν φτάσει σ' ἓνα ἀνοιχτὸ
μέρος, χωρὶς δέντρα, ὅταν ὁ Ντίκ
ξαφνικᾶ ἔσκυψε στοὺς θάμνους
κι' ἄρχισε νὰ σέρνεται πρὸς τὰ

πίσω, πηγαίνοντας να κρυφτεί ανάμεσα στα κοντινά δέντρα. Ο Μάτχαμ παραγμένος, μη μπορώντας να καταλάβει γιατί κρύφτηκε ο Ντίκ, μιμήθηκε κι' αυτός σιωπηρά το παράδειγμα του. Και μόνο όταν φτάσανε σε μια σίγουρη μεριά, γύρισε και τον ρώτησε γι' αυτό.

Αντί για άλλη απάντηση, ο Ντίκ του έδειξε με το δάχτυλο να κοιτάξει. Στην άκρη της άφυτευτης μεριάς και πριν από το γειτονικό δάσος, ύψωνότανε μια ελάτη που τα μαύρα της κλαδιά ήτανε γυρισμένα προς τον ουρανό.

Ο κορμός της, ίσιος και στερεός, έμοιαζε σε μια κολόνα που στεκότανε 50 πόδια πάνω από τη Γη. Σ' αυτό το ύψος το δέντρο σχημάτιζε δυο πελώρια κλωνάρια, και στο σκίσιμό τους, ένας άντρας τυλιγμένος σ' ένα πράσινο μανδύα στεκότανε σαν παρατηρητής σε κατάρτι καραβιού, κατασκοπεύοντας ολόγυρα.

Ο ήλιος γυάλιζε πάνω στα μαλλιά του. Εσκόιαζε με το χέρι του τα μάτια, γι'α να μπορεί να βλέπει, κι' έστρεφε το κεφάλι του απ' όλες τις μεριές ρυθμικά σε μνηχανή.

Οι νέοι κοιταχτήκανε στα μάτια. —"Ας πάμε αριστερά, είπε ο Ντίκ. Κοντέψαμε να πιαστούμε σαν κουτοί, Τζάκ."

Λίγο πιδ' ύστερα βρίσκονταν σ' ένα μονοπάτι.

—Αυτό το μέρος δεν το ξέρω καθόλου, παρατήρησε ο Ντίκ. Που δαγάζει, άραγε, αυτός ο δρόμος;

—Ας δοκιμάσουμε, και βλέπουμε, είπε ο Μάτχαμ.

Λίγες γυάρες πιδ' πέρα, το μονοπάτι έφτανε στην κορυφή ενός μικρού λόφου, κι' άρχισε να κατεβαίνει απότομα φτάνοντας σ' ένα θαύλωμα. Εκεί χαμηλά, κοντά σ' ένα πυκνό δάσος από άσπράγκαθα, δυο τρεις τοίχοι χαλασμένοι και καπνισμένοι σαν από πυρκαϊά, και μια ψηλή καμινάδα φανέρωναν τ' απομεινάρια ενός σπιτιού.

—Τί μπορεί νάν' αυτό; ψιθύρισε ο Μάτχαμ.

—Μά το Σταυρό, δεν ξέρω, απάντησε ο Ντίκ, τάχω χάσει. "Ας προχωρήσουμε με προσοχή."

Με καρδιοχτύπι κατεβήκανε ανάμεσα στα αγκάθια. Έδω και κει βλέπανε σημάδια από καλλιεργημένη γη. Οπωροφόρα δέντρα και λαχανικά φύτευαν ανάκατα, κι' ένα ήλιακό ρολόι ήτανε πεσμένο στα χορτάρια. Φαίνότανε πως περπατούσανε πάνω σ' ένα παλιό τόπο. Σε λίγο φτάσανε μπροστά στα έρείπια του σπιτιού.

Έδω άλλοτε θα ζούσε κανείς ευχάριστα και ασφαλισμένα. Ένα θαύτο χαντάκι ήτανε σκαμμένο ολόγυρα, μα τώρα ήτανε γιομάτο από πέτρες και χώματα. Ένα πεσμένο δοκάρι σχημάτιζε σαν μια γέφυρα πάνω σ' αυτό. Δυο τοίχοι του σπιτιού στέκονταν ακόμα όρθιοι, κι' ο ήλιος περνούσε ανάμεσα από τα χαλασμένα παράθυρα. Το υπόλοιπο του σπιτιού είχε καταστραφεί ολότελα και κοίτονταν σε έρείπια καπνισμένα από τη φωτιά. Από τα χαλάσματα και τις σχισμάδες ξεφύτρωνανε πράσινα χορτάρια.

—Τώρα θυμάμαι, ψιθύρισε ο Ντίκ. Αυτό είναι το Γκρίμστον. Ήτανε το κασέλι κάποιου Σίμον Μαλμέσμπουρου. Ο Σέρ Ντάνιελ τον κατάστρεψε. Ο Μπένετ Χάτζ τ'όκαψε το Γκρίμστον πριν πέντε χρόνια. Κρίμα! γιατί ήτανε ωραίο κασέλι.

Κάτω, στο θαύλωμα, που δε φύσαγε αγέρας, ήτανε ζεστά και ήσυχα. Ο Μάτχαμ, ακουμπώντας το χέρι του στο μπράτσο του Ντίκ, τούγνεψε με το δάχτυλο να σωπάσει.

—Σούτ! του είπε.

Τότε άκουστηκε ένας παράξενος ήχος που χάλασε την τριγύρω ήσυχία. Και πριν ακόμα ξεχωρίσουνε τι μπορεί νάτανε, άκουστηκε κι' άλλος, κι' άλλος. Ήταν σαν κάποιος να δοκίμαζε τη φωνή του ξεροθήχοντας.

(Ακολουθεί)

ΤΑΣΟΣ ΤΑΣΟΥΛΗΣ

(Συνέχεια από το προηγ. και τέλος)

Κατόπι έγινε ένα σαμποτάζ στο αεροδρόμιο, όπου δυο αεροπλάνα, μόλις που πετάξανε, σκοτώθηκαν και πέσανε στον "Αη Γιάννη. Κατόπι, μια νύχτα άρπαξε φωτιά το υπόστεγο στο Καλαμάκι. Κατόπι, κάτι τετρακινητήρια στον "Αγιο Κοσμά, καπνός και στάχτη. Κι' ένα δεύτερο υπόστεγο, τέλειο πράμα, που τ'όχανε στήσει κάτι σπουδαίοι μηχανικοί από τη Φραγκφούρτη. Πάει κι' αυτό. "Η "Ασημίνα τ'όκουε, τ'όβλεπε. "Έδω Τάσος Τασούλης μου μυρίζεται!" έλεγε μέσα της. Κι' όταν της είπε ή παρακώρη του Στρατηγού πως βοήκαν σκοτωμένο το Ζούζουκι στο Παλαιό Φάληρο, έξω από το ξενοδοχείο "Γιαρούμπη", ή "Ασημίνα βεβαιώθηκε πως ο έγγονός της είχε το δαχτυλάκι του σ' αυτά όλα τα έργατα. Για τούτο καθόλου δεν ξαφνιάστηκε άμα της

κουβαλήθηκαν από την αστυνομία και την ειδοποίησαν πως το είχαν πιάσει το παιδί και το κρατούσανε στις στρατιωτικές φυλάκες της Βουλιαγμένης. "Τον έχουν για τουφέκι..." της είπανε. Την Πέμπτη πήγε και τον είδε. Τον είχαν πίσω από τα σύρματα. Δεν τον γνώρισε στην αρχή ξαίτίας τ'αγένεια του... "Μανούλα, είσαι τρέλλα!" της είπε. —"Ατιμο παιδί, δε φοβήθηκες, δε συλλογίστηκες;..." —"Δε φοβήθηκα..." της αποκρίθηκε.

"Η "Ασημίνα κατάλαβε πως το κακό πιά θα γινόταν. Πήρε το Μπεκρή και τα θηλυκά του, τ'α πήγε στην παρακώρη του Στρατηγού: "Κρατήστε τα εδώ πέρα ως πού να δούμε..." Δέκα δώδεκα μέρες ύστερα της φέραν από την αστυνομία τα ρούχα του παιδιού, την ταυτότητά του: "Προχτές τον τουφεκίσανε, με δεκάξη άλλους... Θά το γράψει κι' ή έφημερίδα αύριο."

Πρώτη φορά στη ζωή της άγόρασε έφημερίδα ή "Ασημίνα και το διάβασε.

Ανέβηκε στην καλύβα της και περίμενε. "Η νύχτα είτανε βαθεία. Ο Γερμανός έπαιζε τη φουσαρμόνικα κι' οι άλλοι τρεις τραγουδούσανε νυσταγμένοι. "Η "Ασημίνα περίμενε... Έγινε σιωπή. Περίμενε... "Υστερα πήγε απ' έξω, έβαλε την κλειδαριά στα παράθυρα, κλείδωσε, ήρθε μέσα, κλείδωσε και την πόρτα τους, ύστερα πήρε το γαλόνι με την μπενζίνα που της είχε φέρει ο Τζόννης Τζονάκης στον πρώτο καιρό της γνωριμίας τους, την έχυσε σιγά σιγά, την είδε που γλυστορούσε κάτω από την πόρτα τους και περίμενε ως πού ν'αδειάσει ολόκληρο το γαλόνι. Έβαλε φωτιά, βγήκε έξω στο πηγάδι της κι' έμεινε εκεί ως πού ήρθανε και την πιάσαν.

Στο στρατοδικείο που τη δικάζανε, τη ρώτησαν αν αυτή έβαλε τη φωτιά κι' έκαψε τους τέσσερις στρατιώτες.

—Το εγγόνι μου έπραξε το κατά δύναμη. Κάτι έπρεπε να κάνω κι' ελόγου μου. Με σταυρωμένα χέρια να κάθουμαι;

—Έχεις να ζητήσεις καμμιά χάρη;

—Ναί, να τα γράφουνε του Τζόννη Τζονάκη, γιατί αυτοί ξέρουνε ξένες γλώσσες. Έγώ δεν τα κατέχω. —Έχεις τίποτε άλλο να πεις; —Τίποτις!

Ο ένας Γερμανός πετάχτηκε όρθιος, μιλούσε δυνατά και την κοιτάζε περιεργά.

—Κάτι πού να έλαφρώσει τη θέση σου; ρώτησε ο διερωτηνέας.

—Τίποτις! Ξαναείπε.

Σφράγισαν τα χείλια της. Στα μεγάλα, στα ολοζώντανα ρωμαντικά της μάτια κατέβηκε ο ίσκιος, ή καρτερία κι' ή άσήκωτη συντροφιά του θανάτου.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ·Ι·ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

"ΚΥΝΗΓΟΙ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ,"

'Αγαπητοί μου,

Ε αυτό τον τίτλο βγήκε τελευταία, από τον νέο εκδοτικό οίκο "Οί Φίλοι του Βιβλίου", ένα μεγάλο σύγγραμμά, καλώς μεταφρασμένο και πλούσια εικονογραφημένο, που ενώ είναι επιστημονικό, έχει μοναδική επιτυχία σε όλο τον κόσμο, τόσο για το θέμα του, όσο και για τον τρόπο που είναι γραμμένο. Ο συγγραφέας του — ο ολλανδικός καταγωγής αμερικανός Paul de Kruif, μικροβιολόγος κι' ο ίδιος — ανέλαβε να διηγηθή τη ζωή και τους αγώνες των μεγάλων εκείνων ανθρώπων, των ήρώων, που «κυνήγησαν» τα μικρόβια κι' ευεργέτησαν έτσι την ανθρωπότητα, από τον πρώτο, που έζησε τον 17ο αιώνα, ως τους τελευταίους των ήμερών μας. Οι «μικροβιοκυνήγοι» αυτοί, οι σωτήρες, είναι βέβαια χιλιάδες: αλλά ο de Kruif περιορίζεται στους μεγαλύτερους, τους επιφανέστερους, τους προδρόμους και τους οδηγούς, που δεν είναι παρά καμμιά δωδεκαριά. Κι' ενώ, το ξαυλέω, ή ιστορία του δεν ξεφεύγει από τον αυστηρό επιστημονικό κύκλο, ωστόσο διαβάζεται απ' τον καθηνικά λογοτεχνικό μυθιστόρημα, που παρουσιάζει και διδάσκει άγνωστα, περίεργα, παράδοξα, ενδιαφέροντα και, μα την αλήθεια, πολύ συγκινητικά πράγματα! Γιατί οι άνθρωποι που αφιέρωσαν τη ζωή τους στο κυνήγι των μικροβίων έχουν βέβαια και τα ελαττώματά τους, τις ανθρώπινες αδυναμίες τους — πάθη, μίσση, κατεργαριές, φιλοδοξίες και καθεξής — αλλά έχουν και τόσο μεγάλες αρετές, από την επιμονή

και την άφοσίωση στον αγώνα, ως την αυταπάρηση και την αυτοθυσία, ώστε ή ζωή τους, ή ψυχολογία τους, καταντά να ενδιαφέρει τον αναγνώστη του ωραίου βιβλίου περισσότερο και από τις μεγάλες τους ανακαλύψεις, κι' αυτή ή ζωή να τον συγκινή ως τα θαύματα της ψυχής του και συχνά να του ανεβάσει στα μάτια του δάκρυα. Είναι ή συγκίνηση που αισθάνεται κανένας πάντα μπροστά στον ήρωά σου κι' ίσως από τους μεγαλύτερους είναι ο ήρωάς τους ανθρώπων αυτών, που κυνήγησαν τα μικρόβια, τους άόρατους αλλά τόσο δυνατούς και δυσκολονίκητους εχθρούς. Ο πρώτος στον κόσμο που είδε μικρόβια κι' έκαμε και τους άλλους να τα ίδουν, είναι ο Αντώνιος Λέεβενχουκ, που γεννήθηκε το 1632 στο Ντέλφτ, πόλη της Ολλανδίας, και πέθανε κει το 1723. Πολύ παράξενος άνθρωπος! Φτωχός και σχεδόν αγράμματος — δεν ήξερε παρά τη γλώσσα του και τα λατινικά που μεταχειρίζονταν οι σοφοί της εποχής του θα του φαίνονταν κινέζικα — διατηρούσε ένα μαγαζάκι για να ζή, και κατάφερε ακόμα να διορισθί θυρωρός στο δημαρχείο της πατρίδας του. Αλλά είχε το δαιμόνιο μέσα του! Πρώτα-πρώτα μπόρεσε να κατασκευάσει φακούς πολύ πιδ' δυνατούς από εκείνους που κατασκεύαζαν ως τότε στην Ολλανδία, και στην αρχή διασκεδάζε να βλέπει μεγαλωμένο το κάθε τί, από το πόδι της μύγας ως το κεντρί της μέλισσας, κι' ως τους πόρους της ίδιας του της επιδερμίδας. Μια μέρα — μεγάλη μέρα στην ιστορία της επιστήμης και του πολιτισμού! — έδαλε κάτω από το φακό του μια σταγόνα νερό και είδε, ναί, είδε, πρώτος αυτός, ο Αντώνιος Λέεβενχουκ, ο θυρωρός του Δημαρχείου του Ντέλφτ, τον κόσμο των μικροβίων. "Ω, πόσες χιλιάδες, πόσα εκατομμύρια από δαυτά μέσα σε μια στάλα νερό, και τί μικρά, αφού όλα τους τ'α εκατομμύρια δεν έκαναν ούτε ένα κόκκο άμμο! "Ε, από εκείνη την ημέρα, ο Λέεβενχουκ δεν έκανε άλλο παρά να κοιτάζει, να παρατηρή, να παρακολουθή, να λογαριάζει τα μικρόβια του.

Τα έδειχνε και στους φίλους του, έστελνε και γράμματα στη Βασιλική "Εταιρεία του Λονδίνου. Σοφοί και άσοφοι άρχισαν να μιλούν γι' αυτόν. Βασιλιάδες και Βασίλισσες — ο Μέγας Πέτρος της Ρωσίας, ή "Ελισάβετ της "Αγγλίας — πήγαν στο Ντέλφτ για να ίδουν τα θαύματά του. Κι' ο Αντώνιος Λέεβενχουκ πέθανε μέγας κι' ένδοξος.

Λίγα χρόνια μετά το θάνατό του, το 1729, γεννιόταν στο Σκαντιάνο της "Ιταλίας ο διάδοχός του στο «κυνήγι των μικροβίων». Τί παράξενος άνθρωπος κι' αυτός ο Λάζαρος Σπαλλαντσάνι! Πολύ πιδ' γραμματισμένος από τον προκατόχό του — ήξερε και λατινικά, αφού ήταν παπας — με τον ίδιο και μεγαλύτερο ζήλο κυνήγησε τ' άόρατα, τα μικροσκοπικά αυτά «θεριά», που τόσο κινούσαν τώρα την περιέργεια του κόσμου. Κι' ή σπουδαιότερη ανακάλυψή του είναι ότι και τα μικρόβια, όπως όλα τα ζωντανά, «έχουν γονείς». Γεννιούνται δηλαδή το ένα από το άλλο, κι' όχι «εκ του μηδενός», όπως έπίστευαν τότε πολλοί. Με άλλους λόγους, ο Σπαλλαντσάνι, με τις εργασίες του, με τα πειράματά του, με τα βιβλία του, απόδειξε αβάσιμη, έσφαλμένη, τη θεωρία της «αυτόματης γέννησης». Αλλά ούτε ιδέα, ούτε υποψία ακόμα, πως τα μικρόβια είναι κι' ή αιτία όλων των ασθενειών, και πως έπρεπε να κυνηγηθούν, να πολεμηθούν, για να λείψουν οι ασθενείς. "Η αντίληψη αυτή άρχίζει από το μεγάλο Λουδοβίκο Παστέρ, που γεννήθηκε στη Γαλλία στις αρχές του 19ου αιώνα και, μολονότι χωρικός, παιδί ενός βυρσοδέψη, έμελλε να δοξάσει την πατρίδα του, προσφέροντας στον κόσμο τις μεγαλύτερες ευεργεσίες.

Ο Παστέρ είναι προπάντων γνωστός για το «κυνήγι» του μικροβίου της λύσσας και το μπόλι που την προλαβαίνει και τη θεραπεύει. "Αλλ' αναρίθμητες είναι κι' οι άλλες του ανακαλύψεις, που τόση του στοίχισαν εργασία και τόση του έφεραν δόξα. Τον ίδιο καιρό, ο μέγας του αντίπαλος, ο γερμανός Ροβέρτος Κόχ, έκαμε πολλά και σπουδαία. Κατόπι ο επίσης Γάλλος και μαθητής του Παστέρ Έμιλ Ρού, ο γερμανός Μπέρνικ, ο ρώσος "Ηλίας Μετονικόφ, ο Τέομπαντ Σμιθ, ο Ντάβιντ Μπριούς, ο Γκράσσι, ο Ρήντ, ο "Ερλιχ... Αλλά δεν μπορώ να σάς μιλήσω εδώ και για όλους αυτούς τους μεγάλους μικροβιοκυνήγους των ήμερών μας. Σας συσταίνω μόνο να προμηθευθήτε, όσοι μπορείτε, και να διαβάσετε το βιβλίο του Kruif. Μαθητής ή μαθήτρια των ανωτέρων τάξεων του Γυμνασίου το καταλαβαίνει εξαίρετα. Και μαθαίνει μ' εκπληξη κι' ευχαρίστηση τόσα άγνωστα σ' αυτόν πράγματα, όσο ήταν και τα μικρόβια πριν φανή στον κόσμο ο Λέεβενχουκ...

Σας ασπάζομαι

ΦΑΙΔΩΝ

Μυθιστόρημα υπό ANDRÉ LAURIE

ΠΡΟΑΣ Ο ΝΙΚΙΟΥ

Μετάφραση ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΑΡΙΣΟΥΛΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

«Εξ, έφ τ ά! δέν άντέχω πιά, μάλ τή Στύγα μου έρχεται νά κλάψω! Ντροπή, μπρός στόν Σπαρτιάτη πού μέ βλέπει. Ό χ τ ώ, έ ν ν ι ά! Τέλειωσε! Νίκη! Δέν έχωσα ούτε ένα δάκρυ!

Εξανγύρισα στή θέση μου περήφανος σάν παγώνι. Μου φαίνεται πώς έχω γίνει άντρας, Δέν θ' άλλαζα τίς έννέα μου βουρδουλιές μέ τά ωραιότερα παιγνίδια. Μά τώρα άκούω τ' όνομα του Μενεκράτη. Για νά δούμε, πώς θά φερθή αυτός. Τώρα πιά έγώ παρκαχούθη σάν έκτιμητής όσα γίνονται. Καί πρώτα άπ' όλα βλέπω τι ό φίλος του Εύφορίωνα αντιμετώπιζει τήν τιμωρία του μέ φανερή άποστροφή. Απλώνει τό χέρι του μέ κατεδασμένο τό κεφάλι. Στο πρώτο χτύπημα χαλάει τά μουτρα του: στό τρίτο στριφογυρίζει σάν σκουλήκι: στό πέμπτο κλαίει: στό έβδομο ξεφωνίζει, μπροστά στόν Λυκίδα: δέν ντρέπεται ό έλεεινός! Δέκα βουρδουλιές ήταν ή τιμωρία του.

Εξανγυρίζει στή θέση του σ' άξιοθρήνητη κατάσταση: τόν κοιτάζω μέ άηδία. Μά κι' ό Εύφορίων δέν μου φαίνεται νά νοιώθω λιγώτερη περιφρόνηση.

Μή μου μιλάς, του λέει ξερά, καθώς έκείνος κλαίγεται κοντά του. Στο λέω πώς δέκα δλόκληρες μέρες δέν θέλω νά σέ δω μπροστά μου. Φέρθηκες σάν είλωτας.

Μ' έλο πού έβρισκα σωστά τά λόγια του, είχα πολύ παραξενευτεί μέ τό δεσποτικό ύφος του Εύφορίωνα καί άπορούσα πού τό άνεχόταν ό Μενεκράτης μά ήμουν τόσο πολύ άφοσιωμένος στό λαχταριστό θέαμα πού ξετυλιγόταν μπρός στό μάτια μου, ώστε δέν έδωσα ιδιαίτερη προσοχή σ' αυτό τό πράγμα: άργότερα έμαθα πώς δέν ήταν τυχαίο. Ο πατέρας του Εύφορίωνα είχε, όπως μου είπαν, μεγάλη θέση καί ζούσε μεγαλοπρεπέστατα. Τους άρχοντες σάν τό πατέρα του Εύ-

φορίωνα τούς τριγυρίζουν πάντοτε ένας ή περισσότεροι παράσιτοι, πού ή κύρια φροντίδα τους είναι (άπ' ό,τι μπόρεσα νά καταλάβω), νά κολακεύουν τόν κύριο, νά τρώνε στό τραπέζι του καί νά υπομένουν τίς προσβολές του. Ο πατέρας του Με-

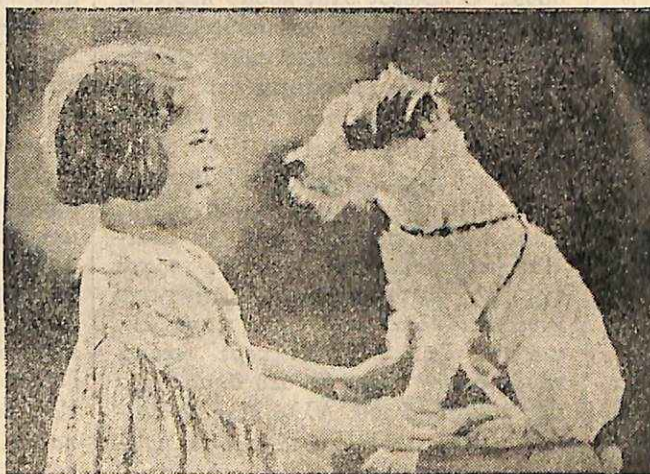
κι' έδειχνε πώς δέν νόμιζαν για ήρωες τούς έαυτούς τους, έπειδή μπορούσαν νά φάνε λίγες βουρδουλιές χωρίς νά κλάψουν. Ένω ό Λυκίδας, μέ τό περήφανο ύφος του καί μέ τό επιτηδευμένο θάρρος του, νόμιζε πώς βρισκόταν έτοιμος νά υπομείνη θανατική έκτέλεση.

Γενικά, έκτός άπό τόν άθλιο τόν Μενεκράτη, όλοι δείξαμε άξιοπρέπεια, κι' όταν ξανάρχισε τό μάθημα, άν τυχόν μάς έκαιγαν τά χέρια μας, οι συνειδήσεις μας τουλάχιστον ήταν ήσυχες: είχαμε έσφλήσει τό χρέος μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΙΗΣΗ

Η μόρφωση του Αθηναίου τήν έποχή μου περιλάμβανε τρεις κύριους κύκλους, πού υποδιαιρούνταν σ' ένα πληθυσμό άλλους. Τό παιδί παραδίνονταν στήν αρχή στόν γραμματιστή. Έστερα τό έμπιστεύονταν στόν κιθαριστή. Έστερα άπ' αυτούς ό παιδοτρίβης παραλάμβανε τό παιδί για νά γυμνάση τό σώμα του καί σ' αυτό καταγινόταν άποκλειστικά άπό τήν ήλικία των δεκαοκτώ ως των είκοσι χρόνων, όπου οι ένωμέ-

ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ

Δύο καλοί φίλοι

νεκράτη ήταν ένας τέτοιος παράσιτος στό σπίτι του πατέρα του Εύφορίωνα, κι' ό γιός ακολουθώντας τό πατρικό παράδειγμα δέ σκέφτηκε πώς άπό πολύ νωρίς ζήλεψε τήν τόσο λίγο άξιοζήλευτη αυτή θέση.

Παιδιά σάν τόν Μενεκράτη δέν παρυσιάζονταν συχνά στό σχολείο του Λύσι: κι' άν ό Μενεκράτης έμενε εκεί ως τότε, αυτό τό χρωστούσε στήν έπιτροή της μεγάλης οικγενείας πού τόν προστάτευε. Μά όλες αυτές τίς λεπτομέρειες, τό ξαναλέω, άργότερα τίς έμαθα. Εκείνη τή στιγμή δέν είχα μπροστά μου παρά τό θέαμα της τιμωρίας. Έστερα άπό τόν Μενεκράτη ήρθε ό Λυκίδας κι' έστερα άπό τόν Λυκίδα ό Θεαγένης. Τή σειρά έκλεινε ό Γλαυκος.

Μέ ιδιαίτερο ένδιαφέρον παρακολούθησα πώς υπέφερε ό Λυκίδας τήν τιμωρία του. Βέβαια κρατήθηκε όπως έπρεπε. Η Σπάρτη δέ θά ντρεπόταν για τό παιδί της. Μά τό κάτω-κάτω καί ό Θεαγένης καί ό Γλαυκος φάνηκαν τό ίδιο φύχαιοι, μά ό τρόπος τους ήταν άπλός

νες προσπάθειες του προπονητή καί του μαθητή επιδίωκαν τόν υπέρτατο αυτόν σκοπό: νά δώσουν στό κορμί του εφέδου όλη τή δύναμη, όλη τήν ευλυγισία, όλη τή χάρη κι' όλη, τέλος, τήν όμορφιά πού μπορούσε νά πάρη.

Τήν έποχή πού άρχισα τίς σπουδές μου στού Λύσι, μπήκα στήν τάξη της μουσικής. Η έποχή της γραμματικής είχε τελειώσει πιά για μένα. Μά στήν Αθήνα, όπως κι' άλλου σπάνια τά παιδιά περνούν άπό τή μία στήν άλλη τάξη γνωρίζοντας στήν έντέλεια δλόκληρο τό σχολικό πρόγραμμα πού διδάχτηκαν. Αν ήταν έτσι, τό σχολείο θά έδιναν σ' αλήθεια μία μόρφωση ιδανική.

Έτσι στήν ήλικία πού βρισκόμαστε τότε έπρεπε, σύμφωνα μέ τό σχολικό πρόγραμμα, νά γράφουμε καί νά διαβάζουμε χωρίς λάθη: κι' άν λάβη κανείς ύπ' όψει του πώς όλα αυτά τά παιδικά μας χρόνια δέν μάς είχαν διδάξει καί τίποτε άλλο, αυτό σημαίνει πώς δέν μάς ζήτουσαν καί μεγάλη πράγματα. Μά τά παιδικά μυαλά εύκολα ζαλι-

ζονται καί αφαιρούνται. Τά παιδιά αντί νά είναι άφοσιωμένα στό μάθημα πού τούς λέει ό δάσκαλος χάσκουν, φλυαρούν καί κάνουν άστεία: κι' όταν έρχεται ή ώρα νά δείξουν ότι έχουν μάθει, φαίνονται ζώα καί προκαλούν τά γέλια.

Κι' αλήθεια, τί πιδ γελοίο άπό τόν Εύφορίωνα, μόλις ανακαλύφθηκε πώς δέν γνωρίζει όρθογραφία, αυτός πού τόσο σημασία έδινε στήν εμφάνισή του! Πιδ θλιβερή αντίθεση, σ' αλήθεια, δέν υπάρχει. Είναι σάν παλιά καί σπασμένα έπιπλα μέσα σ' ένα πλούσιο παλάτι, ή σάν φτωχικά καί δρώμικα κουρέλια κάτω άπό τόν ώρατο μανδύα ένός πλούσιου άρχοντα.

Καί μή νομίζετε πώς κάτω άπό τά ξανθά σγουρά του ό Εύφορίων έκρυβε δλακεία καί έλλειψη όρεξης για μάθηση. Απεναντίας είχε χαρίσματα, πού σέ λίγα παιδιά μπορεί κανείς νά τό βρή. Τίποτε δέν του έλειπε: αντίληψη, άπίστευτη εύκολία νά παίρνη τό κάθε τι, φυσική ευγλωττία, γούστο έξαιρετικό, χάρη κι' άκρίβεια σέ ό,τι έκανε καί σέ ό,τι έλεγε. Προσθέστε σ' όλα αυτά τό μεγάλο του όνομα καί τόν πλούτο του: ήταν αληθινά άγαπημένος των θεών.

Μά τά θαυμαστά αυτά προτερήματα τά χαλούσαν, ή μάλλον τά έξυδετέρωναν σχεδόν δλότελα δυό έλαττώματα άποκλειστικά άθηναϊκά: ή επιπολαιότητα καί ή έλλειψη έπιμονής. Ο Εύφορίων πού μπορούσε νά διακριθώ στό κάθε τι, ούτε θέληση σταθερή είχε ούτε έπιμονή, καί παρ' όλη του τή μεγάλη φιλοδοξία καί τήν υπερηφάνειά του, άφιγε συχνά νά τόν ξεπερνούν άλλοι, πού δέν είχαν ούτε τό εικοστό άπό τά χαρίσματά του, είχαν όμως τή θέληση νά πετύχουν αυτό πού γύρευαν.

Ο Λυκίδας ό Σπαρτιάτης ήταν ή άπόλυτη αντίθεση του Εύφορίωνα. Κι' οι δυό τους έκπροσωπούσαν τίς πατρίδες του. Ήταν οι τέλει οι τύποι της Σπάρτης καί της Αθήνας.

Έτσι π. χ. ό Εύφορίων, όπως όλοι οι συμπολίτες τους, άγαπούσε θερμά τήν πατρίδα του καί ποτέ δέν έχανε τήν ευκαιρία νά κηρύξη πώς ή Αθήνα ήταν ή βασίλισσα των πόλεων, ή λαμπάδα της οικουμένης, τό πρότυπο σ' όλα τά έθνη, μά ή φιλοπατρία του ξεθύμαινε σέ λόγια. Ποτέ δέν συλλογιζόταν πώς κι' αυτός ό ίδιος ήταν ένα ζωντανό κομμάτι αυτής της τόσο του άγαπημένης χώρας, καί πώς σπαταλώντας άσυλλόγιστα τό μυαλό του καί τήν έξυπνάδα του, λήστευε καί ζημιώνει τήν πατρίδα του.

Ο Λυκίδας δέν ήταν λιγώτερο φωροπηρεφάνος καί υπερβολικός για τίς άρετές της δικής του της πατρίδας: μ' αυτός τουλάχιστον καίταζε νά μένη πιστός σ' αυτές καί νά τις εφαρμόζη ό ίδιος. Είχε μάθει άπό μικρός πώς χρωστούσε στήν πατρίδα τά πάντα καί πώς ό καιρός του, οι

γνώσεις του, ή περιουσία του καί ή ζωή του ήταν δικά της. Όλα αυτά αντί νά τά παραδεχτή μονάχα θεωρητικά, έλεύθερος στήν πράξη νά κάνη ό,τι νόμιζε καλύτερο, τά πίστευε θαύματα καί κάθε τι πού έκανε ήταν άυστηρά σύμφωνο μ' αυτή τήν πεποίθησή του. (Ακολουθεί)

ΕΝΑ ΕΞΥΠΝΟ ΠΑΙΔΙ

ΙΝΔΙΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΓΙΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Θ'. Τό χρυσό πορτοκάλι

Ο βασιλιάς είχε μία γριά θεία, πού τήν υπεραγαπούσε. Κάποτε, πού ή θεία άρρώστησε βαριά, ό φιλόστοργος άνεπιός δέν έκανε βήμα άπ' τό κρεβάτι της. Αξάφνα, ή έτοιμοθάνατη ζήτησε πορτοκάλι. Ο βασιλιάς έτρεξε νά της τό φέρη ό ίδιος: άλλ' ως πού νά γυρίση στήν κάμαρά της μέ τό πορτοκάλι, ή έτοιμοθάνατη είχε ξεψυχήσει.

Πολύ λυπήθηκε ό βασιλιάς, καί για τό θάνατό της βέβαια, άλλα προπάντων πού δέν πρόφτασε νά της κάμη τήν τελευταία της επιθυμία. Η θεία του θά πέθαινε τότε ευχαριστημένη καί θά ήσυχάζε στόν άλλο κόσμο, ένω τώρα, πού δέν της έγινε ή επιθυμία, ή ψυχή της θά τριγυρίζε έδώ κι' εκεί. Έτσι τουλάχιστο έπίστευαν οι Ινδοί. Καί μ' αυτή τήν ιδέα, έβλεπε κάθε νύχτα στόν ύπνο του τή θεία του νά τόν κοιτάξη μέ παράπονο. Στο τέλος, μη ξέροντας τί νά κάμη, έκάλεσε τόν Αρχιβραχμάνο του παλατιού καί τόν ρώτησε μέ τί τρόπο μπορούσε νά γλυτώσση άπό τά φοβερά αυτά όνειρα.

— Πρέπει

νά ήσυχάση πρώτα ή ψυχή της μακαρίτισσας, πού άποκρίθηκε ό Βραχμάνος. Μά δέν είναι δύσκολο. Θά πής, βασιλιά μου, νά σου κάμουν ένα πορτοκάλι άπό καθαρό χρυσάφι καί θά μου τό δώσης, στα σαράντα της, για νά πώ τίς προσευχές καί νά κάμω τίς ιεροπραξίες πού ταιριάζουν.

Ο βασιλιάς παράγγειλε άμέσως τό χρυσό πορτοκάλι, κι' ό Βραχμάνος πήγε, τήν όρισμένη ήμέρα, νά τό πάρη. Ο Ράμας όμως, πού είχε καταλάβει τή φιλοχρηματία του καί τήν κατεργαριά του, τόν περίμενε μέ μία σιδερένια βέργα, πού τήν είχε πυρώσει πολλήν ώρα στή φωτιά, καί μόλις τόν είδε, όρμησε πάνω του κι' άρχισε νά τού άκουμπά τή μύτη της βέργας στό στήθος, στήν πλάτη, κι' όπου τό κρέας του ήταν γυμνό. Στίς φωνές του Βραχμάνου έτρεξε ό βασιλιάς καί, βλέποντας τί γινόταν, ρώτησε μέ θυμό τό γελοιοποιοό του γιατί μετααριζόταν μέ τέτοιο τρόπο τόν άγιο έκείνον άνθρωπο.

— Βασιλιά μου, άποκρίθηκε άτάραχος ό Ράμας, είχα κι' έγώ μία θεία πού έπαθε κάποτε πνευμονία. Ο γιατρός πρόσταξε νά τήν κάψουμε μέ σιδερένια βέργα σέ διάφορα μέρη του σώματός της: άλλα ως πού νά πυρωθώ στή φωτιά ή βέργα, ή θεία μου ξεψύχησε. Για ν' αναπαυθώ λοιπόν ή ψυχή της, κάνω κι' έγώ σ' αυτόν τόν άάγιο άνθρωπο έκείνο πού δέν πρόφτασα νά κάμω στήν άμοιρη θεία μου.

Ο βασιλιάς κατάλαβε τό μάθημα, κι' άφού ό φιλόργυρος Βραχμάνος άποσύρθηκε καταντροπιασμένος, έχάρισε τό χρυσό πορτοκάλι στό Ράμα. Καί τό περίεργο είναι πού, άπό κείνη τήν ήμέρα, δέν ξανάειδε τή θεία του στόν ύπνο του.

(Ακολουθεί)

Η ΚΥΡΑ ΜΑΡΘΑ

ΟΙ ΑΟΡΑΤΕΣ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

(Συνέχεια απ' το προηγούμενο)

Το βάρος μιας πέτρας είναι η δύναμη που αλληλοέκτονται η πέτρα κι' η γη, και μάλιστα στην ειδική περίπτωση που η πέτρα βρίσκεται στην επιφάνεια της γης, δηλαδή σε μια έντελως ορισμένη απόσταση από το κέντρο της. Αν την ίδια πέτρα την ανεβάσω σε ύψος 100.000 μέτρων από την επιφάνεια της γης, αν αγνοήσουμε προς το παρόν την παρουσία των άλλων ουρανίων σωμάτων — του φεγγαριού, του ήλιου, των πλανητών κτλ. — δεν υπάρχει καμμία άλλη μάζα που να την έλκει, επομένως η γη ολόκληρη δεν μπορεί ν'άξει βάρος, τουλάχιστο τέτοιου είδους βάρους όπως έχει η πέτρα, οι άνθρωποι, το μολύβι, κι' όσα άλλα αντικείμενα βρίσκονται στην επιφάνειά της.

Εκείνα τα ξηρά ξάκισ εκατομμύρια τόνοι που είδαμε στα προηγούμενα, τι είναι λοιπόν; Είναι καίτι όλως διόλου **υποθετικό**. Είναι το βάρος που θα είχε μια ποσότητα ύλης, με τη μάζα της γης, αν βρισκόταν ολόκληρη στην επιφάνεια της γης, ώστε να υφίσταται την έλξη της.

Τέτοια μάζα είναι φυσικά αδύνατο να βρεθί πάνω στην επιφάνεια της γης. Οι μάζες που βλέπουμε είναι ασύγκριτα μικρότερες, και γι' αυτό τα βάρη που ξέρουμε είναι τόσο μικρά σχετικά με το τεράστιο αυτό, αλλά υποθετικό βάρος της γης.

Και τώρα ήθελε να διευκρινίσουμε ένα άλλο ζήτημα. Βλέπω ένα βαρύ αντικείμενο π.χ. μια σιδερένια μπάλλα, και ξέρω ότι το βάρος του, π.χ. είκοσι χιλιόγραμμα, είναι η δύναμη με την οποία το έλκει η μάζα της γης. Πλάι σ' αυτό το αντικείμενο, π.χ. σε απόσταση μισού μέτρου, βάζω ένα δεύτερο βαρύ αντικείμενο, ως πού με μια δεύτερη μπάλλα, όμοια με την πρώτη. Και τη δεύτερη αυτή μπάλλα, η γη την έλκει με την ίδια δύναμη. Σύμφωνα όμως με το νόμο της βαρύτητας, οι δυο μπάλλες δεν πρέπει μόνο να έλκονται από τη γη, πρέπει και μεταξύ τους ν' αλληλοέκτονται, άφρου κάθε μια έχει και τη μάζα της. Γιατί άραγε η δύναμη που ασκούν μεταξύ τους οι δυο μπάλλες, ή μια πάνω στην άλλη, δε γίνεται αισθητή; Γιατί οι μπάλλες πέφτουν προς το κέντρο της γης,

δταν τις αφήσουμε ελεύθερες, και δεν τρέχουν να πλησιάσουν ή μία την άλλη; Γιατί όταν πλησιάζω ένα σπίτι ή ένα βουνό δεν το αισθάνομαι να με τραβάει, αφού η μάζα του έλκει όποσδήποτε τη δική μου;

Απλούστατα, γιατί οι δυνάμεις αυτές που, σύμφωνα με το νόμο της βαρύτητας, δεν παύουν ποτέ να υπάρχουν, είναι τόσο μικρές ώστε δεν μπορούμε να τις αισθανθούμε, παρά μόνο μ' εξαιρετικά λεπτά όργανα και μόνο σ' εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. κοντά σ' ένα μεγάλο βουνό. Για να καταλάβουμε πόσο μικρές είναι πρέπει να ξέρουμε ότι δυο σώματα, που ζυγίζουν π.χ. το καθένα από ένα χιλιόγραμμα, αλληλοέκτονται, όταν βρίσκονται σε απόσταση ενός μέτρου, με μια δύναμη που μόλις είναι ίση προς 6,5 δισεκατομμυριοστά του γραμμαρίου! Πώς να την αισθανθί κανείς και πώς να την εξακριβώσει μια τέτοια απειροελάχιστη δύναμη;

Αν λοιπόν τα βάρη που ξέρουμε είναι αισθητά, αυτό δεν οφείλεται στο ότι οι αντίστοιχες μάζες είναι μεγάλες, αφού μεταξύ τους δυο τέτοιες μάζες δεν είναι ικανές ν' ασκήσουν καμμία αξιόλογη δύναμη. Οφείλεται μόνο στο γεγονός ότι η μάζα της γης είναι μεγάλη, και, σύμφωνα με τα όσα είπαμε στα προηγούμενα, η δύναμη είναι ανάλογη και προς τις δύο μάζες που αλληλοέκτονται πάνω σ' ένα άλλο σώμα με λιγότερη μάζα, αν είχαμε και μεις κι' όλα τα αντικείμενα που μ'ας περιστοιχίζουν, αντίστοιχα λιγότερο βάρος. Ένα σώμα π.χ. που ζυγίζει πάνω στη γη 60 χιλιόγραμμα, θα ζυγίσει πάνω στο φεγγάρι μόνο 10 χιλιόγραμμα, γιατί η μάζα του φεγγαριού είναι πολύ μικρότερη από τη μάζα της γης. Το ίδιο σώμα, πάνω στην επιφάνεια του ήλιου, θα ζυγίσει χίλια εξακόσια ογδόντα χιλιόγραμμα, γιατί η μάζα του ήλιου είναι τόσο μεγαλύτερη, ώστε μ' όλη την τεράστια ακτίνα του ήλιου, την τεράστια δηλαδή απόσταση μεταξύ της επιφάνειάς και του κέντρου, τα βάρη πάνω στον ήλιο βγαίνουν είκοσιοκτώ φορές μεγαλύτερα!

**

Ας ξανάρθουμε τώρα στη γη μας, αλλ' αυτή τη φορά χωρίς ν' αγνοήσουμε την ύπαρξη των άλλων ουρανίων σωμάτων, αρχίζοντας μάλιστα απ' το πιο κοντινό,

που είναι το φεγγάρι κι' απέχει απ' τη γη 385.000 χιλιόμετρα. Η απόσταση αυτή είναι βέβαια μεγάλη σχετικά με τις αποστάσεις που μετράμε πάνω στη γη, αλλά κι' οι δυο μάζες, η μάζα της γης κι' η μάζα του φεγγαριού — ογδόντα περίπου φορές μικρότερη — δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητες, κι' έτσι προκύπτει μια σωματική δύναμη με την όποιαν αλληλοέκτονται, η γη και το φεγγάρι. Η δύναμη αυτή **δένει** το φεγγάρι με τη γη, σ'α μια τεράστια άορατη αλυσίδα, τεντωμένη μέσα στο άπειρο. Θα ενόμιζε κανείς ότι το αποτέλεσμα αυτής της δύναμης θα ήταν να πλησιάσουν τα δυο σώματα, να πέση δηλ. το φεγγάρι πάνω στη γη — ή, αν θέλετε, η γη πάνω στο φεγγάρι, για μ'ας θα ήτο απολύτως το ίδιο πράγμα, δεν θα καταλαβαίναμε καμμία διαφορά. Υπάρχει όμως κάτι που εμποδίζει αυτή την προσέγγιση και την πτώση, και το κάτι αυτό είναι η **κεκλιμένη ταχύτητα** του φεγγαριού, καθώς γυρίζει γύρω απ' τη γη. Αν δέσω στην άκρη ενός σπάγγου ένα βαρίδι και το στριφογυρίσω με δύναμη, τότε το βαρίδι, όσο διατηρεί την ταχύτητά του, δεν πλησιάζει προς το χέρι μου, μ' όλο που ο σπάγγος είναι τεντωμένος, κι' επομένως το τραβάει. Το ίδιο ακριβώς γίνεται και μ' αυτή την φανταστική και άορατη τεντωμένη αλυσίδα, που στην άκρη της είναι δεμένο το φεγγάρι. Το αναγκάζει να στριφογυρίζει διαρκώς γύρω απ' τη γη, χωρίς ούτε να πέφτει, αλλά ούτε και να μπορεί να φύγει και ν' απομακρυνθεί.

Μία εξ' ίσου άορατη και φανταστική, αλλά πολύ μεγαλύτερου μήκους αλυσίδα πρέπει να φανταστούμε ότι δένει τη γη με τον ήλιο, και την κάνει να γυρίζει διαρκώς γύρω του, χωρίς ούτε να τον πλησιάζει ούτε ν' απομακρύνεται. Θα πητε, γιατί γυρίζει η γη γύρω απ' τον ήλιο, κι' όχι ο ήλιος γύρω απ' τη γη, όπως το φεγγάρι; Γιατί ο ήλιος έχει πολύ μεγαλύτερη μάζα απ' τη γη — 332.000 φορές μεγαλύτερη! — και το είναι πολύ πιο δύσκολο να κουνηθί. Η γη είναι πιο εύκνητη, γι' αυτό στέκεται κάπου ο ήλιος και γυρίζει η γη.

(Το τέλος στο επόμενο)

Γ. Θ. ΚΑΚΡΙΑΗΣ

43^{ος} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΞΕΣΠΑΘΩΜΑΤΟΣ
ΓΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΣΤΗ "ΔΙΑΠΛΑΣΗ", ΤΟΥ 1945

«ΞΕΣΠΑΘΩΜΑ» στον κύκλο μας λέγεται η έγγραφη νέων συνδρομητών από παλαιούς, που αγαπούν το περιοδικό τουτο και φροντίζουν για τη διάδοσή του. Κάποιος κάποτε μου έγραψε: «Θά ξεσπαθώσω, Διάπλασι μου, και θά σου κάμω ένα σωρό συνδρομητές!». Τό ελα στην Άλληλογραφία, ή μεταφορά άρεσε, κι' ή λέξη, με τ'α παράγωγά της, έμεινε. **Ξεσπαθώνω, ξεσπάθωμαι, ξεσπαθωμένος** και καθεξής. (Γλωσσικό φαινόμενο συνηθισμένο. Με τον ίδιο τρόπο γίνονται συχνά νέες λέξεις, ή αποκτούν οι παλιές νέα σημασία).

Τα παιδιά μου λοιπόν, τ'α **Διαπλάσονται** (κι' αυτή δεν είναι μια νέα λέξη που καθιερώθηκε;) ξεσπαθώνουν. Αυτά αντικαθιστούν τους πράκτορες ή «περιοδεύοντες αντιπροσώπους» που δεν έχω· αυτά αναλαμβάνουν τη διαφήμιση στις έφημερίδες, που τ'α μέσα δεν μου επιτρέπουν να κάνω συχνά· αυτά μου εγγράφουν κάθε χρόνο τους νέους συνδρομητές, όσοι είναι εκείνοι που, για ένα ή άλλο λόγο, μου φεύγουν. Έτσι κρατείται ή ίσοροπία, το ισοζύγιο, και μπορώ να υπάχω, να ζώ, πράγμα που θάταν ίσως αδύνατο χωρίς το ξεσπάθωμα. Φαντασθήτε λοιπόν τι καλό κάνουν αυτοί που ξεσπαθώνουν· καλό σ'εμένα, καλό σ'εκείνους που εγγράφουν, καλό στο σύνολο — **τριπλό καλό**.

Αλλ' αν το ξεσπάθωμα χρειάζεται πάντα, πόσο πιο αναγκαίο, απαραίτητο είναι στους δύσκολους αυτούς καιρούς, και μάλιστα ύστερ' από την καταστροφή που έπαθα τον π. Δεκέμβρη! Μου κάηκαν τ'α πάντα — γραφείο, βιβλία, έντυπα, χειρόγραφα — κι' αναγκάσθηκα να ξαναρχίσω απ' την αρχή. Είχα τ'α όνόματα και τις διευθύνσεις πέντε χιλιάδων παιδιών, κι' απ' αυτές δεν διασώθηκαν, κατά σύμπτωση, παρά μόλις τετρακόσιες. Κι' επειδή, από την καταστροφή, πέρασε πολλός καιρός ως να ξαναρχίσω την έκδοσή μου, πολλοί ενόμισαν πως έπαψα, πέθανα για πάντα, κι' ως σήμερ' ακόμα, πολλοί δεν ξέρουν πως... νεκραναστήθηκα και ζώ. Νά γιατί όσοι το έμαθαν εγκαίρως κι' είναι πάλι συνδρομητές μου, πρέπει να το πουν και σ' άλλους, να τους εγγράψουν κι' αυτούς, να ξεσπαθώσουν. Κι' όπως πάντα, από το 1901 που ιδρύθηκε ο Διαγωνισμός Ξεσπαθώματος, θ' ανταμείψω και πάλι τον ευγενικό ζήλο των ξεσπαθωτών (σ'ας άρεσει κι' αυτό το παράγωγο!) με τις τιμές και άμοιβες που επάγονται τ'α Βραβεία κι' οι Έπαινοι του Διαγωνισμού αυτού. Ίδου οι όροι:

1.—Θά λάβη μέρος κάθε συνδρομητής που μου έκαμε ήδη ή θά μου κάμω ως το τέλος του 1945 έστω κι' ένα μόνο νέο, στέλλοντάς μου τ'ονόμα του, τη διευθύνοή του και το αντίτιμο της συνδρομής του, με τη δήλωση πως είναι ξεσπαθωτόμω.

2.—Αν ο νέος συνδρομητής του διαγωνιζόμενου θά είναι στην αρχή τετράμηνος, μπορεί να του λογαριασθί ως οκτάμηνος (σ'α να λέμε ετήσιος), αν ο ίδιος φροντίσει να εισπράξει και να μου στείλν κατόπι και τη συνδρομή της δεύτερης τετραμηνίας. (Μόνο ή άπευθείας άναμέωση δεν λογαριάζεται ως ξεσπάθωμα).

3.—Επειδή φέτος τυπώνω περιορισμένο αριθμό φύλλων — το χαρτί σπανίζει — μόλις βρίσκει κανένας ένα νεο συνδρομητή πρέπει να τον εγγράφω άμέσως, χωρίς να περιμένω να βρη κι' άλλους, για να τους στείλν όλους μαζί, γιατί στο μεταξύ ο αριθμός των φύλλων μπορεί να έχη διατεθεί.

4.—Μολονότι φέτος το έτος μου θά έχη οκτώ μόνο μήνες — άρχισε από τον Μαι — για τ'α Βραβεία όμως του Ξεσπαθώματος θά λογαριασθί ως δωδεκάμηνος με 52 φύλλα, όσα κι' αν θά εκδοθούν ως το τέλος του Δεκέμβρη. Έτσι, όποιος εγγράφω ένα τετράμηνον συνδρομητή, θά θεωρηθί πως έχη διαθέσει 26 φύλλα, ένα οκταμηνον 52, δυο οκτάμηνους 104, τρείς 156 και καθεξής. Μ' αυτή τη βάση θά δοθούν τ'α Βραβεία κι' οι Έπαινοι.

5.—**Βραβείον Πρώτης Τάξεως** θά πάρουν εκείνοι που οι συνδρομητές τους θ' αντιπροσωπεύουν από 520 φύλλα κι' άπάνω, θά είναι δηλαδή το λιγώτερο 10 οκτάμηνου ή 20 τετράμηνου. Απ' αυτούς, όποιος θά έχη εγγράφω τους περισσότερους, θ' ανακηρυχθί **Κορυφαίος** κι' επειδή διαγωνίζονται συνήθως και Σύλλογοι, θ' ανακηρυχθί χωριστά και **Κορυφαίος των Συλλόγων** όποιος Σύλλογος θά έχη εγγράψει τους περισσότερους.

6.—**Βραβείον Δευτέρας Τάξεως** θά πάρουν εκείνοι που οι συνδρομητές τους θ' αντιπροσωπεύουν από 260 ως 500 φύλλα, κι' οι λοιποί όλοι **Έπαινο**.

7.—Ο Κορυφαίος συνδρομητής ή Σύλλογος, θά πάρη ως άμοιβή είδη του Γραφείου μου — τόμους, βιβλία, Μ. Μυστικά, Λυσόχαρτο κλπ. — λογαρίωντας 60 δρ. για κάθε 10 του φύλλα. (Αν δηλαδή θά έχη 40 οκτάμηνους συνδρομητές, π ο υ αντιπροσωπεύουν 40X52=2080 φύλλα, θά πάρη είδη αξίας δρ. 12.480). Οι λοιποί του Βραβείου Πρώτης Τάξεως θά λογαριάσουν 50 δρ. για κάθε 10 τους φύλλα· οι του Βραβείου Δευτέρας Τάξεως δρ. 40, και οι του Έπαινου δρ. 30. (Έννοείται πως αν έλνυ κανένας ν' αγοράσει είδη που να υπερβαίνουν την αξία του Βραβείου του, μπορεί να συμπληρώση το ποσόν τοίς μετρητοίς).

8.—Όλοι οι βραβευμένοι του Ξεσπαθώματος έχουν το δικαίωμα να δημοσιεύουν την εικόνα τους **δωρεάν**, αν μου στείλουν μια καλή φωτογραφία τους. Κι' επειδή αυτό θά γίνη το 1946 — δηλαδή μετά τη δημοσίευση των άποτελεσμάτων — άς ελπίσουμε πως οι περισσότεροι θά το επιτρέπουν.

Δεν έχω να προσθέσω τίποτ' άλλο. Κι' είμαι βέβαιη πως τ'α καλά μου παιδιά, μόλις λάβουν αυτό το φυλλάδιο, θ' αρχίσουν το ξεσπάθωμά τους, ή θά το εξακολουθήσουν, με ακόμα μεγαλύτερο ζήλο, αν το έχουν άρχισει.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

ΒΡΕΞΕ

Βρέξε, βροχίτσα, να γίνουν τ'α σταράκια, και τ'α σταφυλάκια, να τρώνε τ'α παιδάκια με τ'α καλαθάκια.

(Δημοτικό της Θράκης)

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ "ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ",

Αθήναι, δδδς Γ' Σεπτεμβρίου 28
αρ. τηλ. 55-56 — την 9 Σεβρίου 1945

ΣΤΟΝ Διαγωνισμό Ξεσπαθώματος, που προκηρύσσεται σ' αυτό το φυλλάδιο, έχει το δικαίωμα να λάβη μέρος κάθε συνδρομητής, είτε με ψευδώνυμο είτε χωρίς, και κάθε αγοραστής που πήρε ψευδώνυμο κι' απέκτησε έτσι όλα τ'α προνόμια συνδρομητή. Όσοι μου έκαμαν ήδη νέους συνδρομητές για το 1945, θά λάβουν κι' αυτοί μέρος στον Διαγωνισμό, κι' αν ακόμη δεν μου κάμουν άλλους ως το τέλος του έτους. Έννοείται όμως, πως για να πάρουν Βραβείο, κι' όχι απλό Έπαινο, πρέπει να εξακολουθήσουν το Ξεσπάθωμά τους όσο μπορούν. Κι' υποθέτω πως θά τους είναι πολύ πιο εύκολο τώρα που άνοίγουν τ'α σχολεία.

Αυτών των καιρό, έχασαμε δυο απ' τους πιο παλιούς και πιο γνωστούς ανθρώπους των γραμμάτων: Τον **Νικόλαο Λάσκαρη**, κωμωδιογράφο και ιστορικό του Νεοελληνικού Θεάτρου, και τον **Γιάννη Βλαχουιάνη**, ποιητή, διηγηματογράφο κι' έρευννητή της νεοελληνικής ιστορίας. Ο κ. Φαίδων, που τους είχε στενούς φίλους και τους δυο, σκεδιάζει να σ'ας γράφω για τη ζωή και το έργο τους.

Έλαβα, **Μαρίνα**, και το δεύτερο γράμμα σου και χάρηκα όσο και σ' όταν διάβασες την απάντησή μου στο πρώτο. Έ, βέβαια, το παλιό σου εκείνο ποίημα θά κάηκε με τ'άλλα όταν έβρ'αν φωτιά στο γραφείο μου και, αν το θυμάσαι, μπορείς να μου το ξαναστείλν. Λαμπροί οι βαθμοί του έλέγχου σου, εύγε.

Παγκρατιωτάκι, ήταν καιρός να μου γράψης αφού έχεις τέσσερα χρόνια συνδρομητής μου. Ναί, στίς Μ. Άγγελίες, και τ'α άρθρα και τ'α ψευδώνυμα λογαριάζονται σ'αν λέξεις. Μ. Μυστικά μόνο απ' ευθείας μπορείς ν'ανταλλάσσετε' στο γραφείο μου δεν υπάρχει τέτοια ύπηρεσία. Τ'α κομμάτια σου θά τ'α διαβάσω με τη σειρά τους, κι' αν βρω κανένα καλό, θά το δημοσιεύσω.

Χαραυγή, χωριστώ κι' εγώ χάρη στη φίλη σου που σου έγραψε τη νέα μου διεύθυνση και μπόρεσες πάλι να επικοινωνήσης μαζί μου ύστερ' από τόσον καιρό — από το Μάρτη του 1944 — που δεν είχες είδηση για μένα.. Σ' ενέγραψα άμέσως — σ'ε θυμόμουν τόσο καλά! — και σου έστειλα τ'α φυλλάδια του 1945. Έλπίζω να πής και σ'α στα παιδιά που γνωρίζεις στον τόπο σου, πως ξαναρχισα την έκδοσή μου κι' αν θέλουν, να μου γράψουν. Είναι κι' αυτό ένα είδος «ξεσπάθωμα»...

Και το δικό σου κομμάτι έλαβα, **Στεφάνι της Δευτεριάς**. Αλήθεια φοβερή ζέση έκανε αυτόν τον καιρό στην Αθήνα, αλλά δεν πιστεύω πως θά ξεσταίνδουν λιγώτερο αν ήσουν σ'ε κανένα «γεωμανικό φούρνο στο Άουσιβιτς». Από κάθε καλό, βέλεις, υπάρχει και χειρότερο... Το τεράδιο των Πνευματικών Ασκήσεων πρέπει να είναι μεγάλου σχήματος, αλλά για πόσα φύλλα, πρέπει νάχη, αυτό εξαρτάται από τον αριθμό των Ασκήσεων κάθε διαγωνιζόμενου κι' από το γράψιμό του, γιατί άλλοι γράφουν πυκνά και άλλοι άραιά.

Καθόλου «σαχλαμάρες» δεν μου γράφεις, **Τριπολιτσότακι** άπεναντίας, τ'α γράμματά σου, παιδικά, άφελέστατα

μ' εὐχαριστοῦν πολύ. Καθὼς θὰ εἶδες, αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο σου ἐνέκρινε, καὶ σὲ ἐξῆς, σ' ὅ,τι μοῦ στέλνεις, μ' αὐτὸ πρέπει νὰ υπογράφεσαι, ἀλλὰ χωρὶς νὰ παραλείπης καὶ τὸ ὀνοματεπώνυμό σου. Λυσόχαρτο θὰ σοῦ στείλω μόλις ἐτοιμασθῇ. Naί, γιὰ τὴ συνεργασία σου στὴ Σελίδα πρέπει νάχης ἐπιμονὴ κι' ὑπομονή. Na μὴ σ' ἀποθαρρύνουν δηλαδὴ οἱ τυχοῖν ἀπορροίσεις, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθήσῃς νὰ γράφῃς καὶ νὰ στέλνῃς.

Κρητικόπουλο, μὲ πολλή μου χαρὰ σ' ἐνέγραψα καὶ σοῦ ἔδωσα τὸ ψευδώνυμο πού εἶχε ἄλλοτε ὁ πατέρας σου. Πόσο μὲ συγκίνησε κι' αὐτοῦ τὸ καλὸ γράμμα! Πές του πὼς τὸν εὐχαριστῶ ἀπ' τὴν καρδιά μου. Naί, σιγὰ-σιγὰ θὰ μάθῃς νὰ καταλαβαίνῃς ὅσα διαβάξεις στὰ φυλλάδια μου—εἶσαι μικρὸς ἀκόμα, δέκα χρόνων, εἰς—ἄλλωστε θὰ σὲ βοηθῇ κι' ὁ πατέρας σου, πού τόσο μὲ ξέρει καὶ μ' ἀγαπᾷ.

Χαίρω, **Δούξ τῆς Δευκάδος**, πού εἶσαι τώρα ἐντελὼς καλὰ. Ὁ κ. Φαίδων σ' εὐχαριστεῖ συγκινημένως γιὰ ὅσα γράφεις, ἀλλὰ, μετὰ τὰ φιλολογικὰ Πενήνταχρονά του, πού γιορτάσθηκαν πρὸ τοῦ πολέμου, καμμιά ἄλλη τέτοια γιορτὴ δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ. Οἱ περιστάσεις τῆς πατρίδας μας δὲν εἶναι γιὰ γιορτές. Ἀργότερα, ἂν εὐτυχίσουμε πάλι, κι' ἂν ζήσῃ, μπορεῖ. Τώρα ὄχι.

Θρυλικὴ Ροδόπη, αὐτὸ λέγεται «προαίσθημα», κι' εἶναι πιά βεβαιωμένο πὼς ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέσα του μιὰ μυστηριώδη δύναμη, πού τὸν κάνει νὰ προβλέπῃ, νὰ προαισθάνεται τὸ καλὸ ἢ τὸ κακὸ πού θὰ τὸν βρῇ. Ὅχι βέβαια πάντα, οὔτε γιὰ ὅλα, οὔτε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν αὐτὴ τὴν, ἃς τὴν ποῦμε ἔτσι, εὐαισθησία. Ἀλλὰ πολλὲς φορές συμβαίνει. Ἀκόμα καὶ τὰ ὄνειρα εἶναι πολλὲς φορές προαισθητικά. Naί, ἔκαμα λάθος: δὲν ἦταν παλιό, ἀλλὰ νέοι συνδρομητὲς πού «προσείλκυσε μετὰ τὸ ξεσπάθωμά σου», καὶ γι' αὐτὸ σ' εὐχαριστῶ διπλά καὶ τριπλά.

Ὁ καλὸς μου **Σέρ Νικ** μοῦ γράφει: «Δὲν ξέρεις τί χαρὰ αἰσθάνθηκα χθές, πού βγαίνοντας ἀπὸ τὸ νέο σου γραφεῖο, κρατοῦσα τὰ νέα σου φυλλάδια! Συνδρομητὴς ἀπὸ τὸ 1935, δὲν σκέφτηκα νὰ φύγω ἀπὸ κοντά σου ποτέ. Δυπῆθηκα πολὺ μὲ τὸ τραγικὸ τέλος τῆς δευτέρου περιόδου σου εὐτυχῶς ὅμως πού ὅλο τὸ σπιτικό εἶναι καλὰ, κι' ἔτσι σὲ ξαναβρήκαμε καὶ μᾶς ξαναβρήκες...»—Naί, παιδί μου, ὄχι ὅμως ὅλους σας. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ξεσπάθωμα. Σοῦ ἐνέκρινε τὸ ψευδώνυμο καὶ τώρα ἔχω στὴ διάθεσή σου δρ. 100. Κάθε παλιὸς μου Τόμος, ἀδιακρίτως, τιμᾶται δρ. 1.500 καὶ πάνω!

Θεῶν Ἀ. Κωστάλα, πολὺ μ' εὐχαρίστησε τὸ πρῶτο σου γραμματάκι πού ἐλπίζω νάχῃ καὶ συνέχεια. Δυπῆθηκα μόνο πού δὲν ἔλαβες ἄλλα φυλλάδια ἀπὸ τὰ πέντε πρῶτα, πού σοῦ τὰ ἔστειλα μαζί ὅταν σὲ ἐνέγραψε ὁ μπαμπάς. Ἀλλὰ ἐγὼ σοῦ ἔχω στείλει καὶ τὰ ἐπόμενα (Κάτω Βαρθάσι, Χίου, ἔτσι δὲν εἶναι ἡ διεύθυνσή σου). Ζήτησέ τα λοιπὸν ἀπὸ τὸ Ταχυδρομεῖο καί, ἂν τυχὸν ἐχάθῃς, μὲ εἰδοποιεῖς.

ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ ΨΕΥΔΩΝΥΜΩΝ

Δικαίωμα ἐγκρίσεως, διὰ τοὺς συνδρομητὰς ἢ τὰ δέλφια των δρ. 100, διὰ τοὺς ἀγοραστὰς δρ. 200. Ὅσα ψευδώνυμα ἀκολουθοῦνται ἀπὸ α, ἀνήκουν σὲ ἀγόρια, ὅσα ἀπὸ κ, ἀνήκουν σὲ κορίτσια.

Νέα Ψευδώνυμα: Ἀτράνταχτη, κ. (ΘΠ). Φιντανάκι, κ. (PM). Λευκὸ Λά-

βαρον, ἂ. (BT). Ροδαυγή, κ. (ΜΔ). Βοσκοπούλα, κ. (ΜΣ). Ξανθὴ Διακοπούλα, κ. (AB).

Ἀνανεώσεις: Ἐνας Ἄνδρας, ἂ. Βονασιάρης, ἂ. Προκομένη Τεμπέλα, κ. Γυφτοπούλα, κ. Πήγασος, ἂ.

Ἡ **Διάπλασις ἀσπάζεται** τοὺς φίλους τῆς: Ἀπροσδόκητην Εὐτυχίαν (αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο σου ἐνέκρινε ἀπὸ τὰ πέντε πού ἐπρότεινες πιστεύω νὰ ἔλαβες κι' ὅλα τὰ φυλλάδια γράφε μου) **Χιονισμένον Ταῦγετον** (εὐχαριστῶ γιὰ τὸ πρῶτο ξεσπάθωμα καὶ περιμένω) Ἐναν Ἄνδρα (σοῦ τὸ ἀνανέωσα καὶ χαίρω πολὺ) Ἀμερικανόπουλο (σοῦ ἐνέκρινε τὸ ψευδώνυμο ἢ αἰτήσή σου εὐχαρίστως δεκτὴ αὐτὴ ἐννοῶ πού μοῦ γράφεις σὲ γράμμα σου ἀπὸ 10 Ἰουλίου) Δόξαν Σπυράντη (παραπάνω σοῦ ἀπάντῶ μὲ τὸ ψευδώνυμό σου) ἔλαβα καὶ τὸ ἀπὸ 20 Ἰουλίου γράμμα σου στὰ παιδιὰ αὐτὰ θὰ συνεχίσω τὴν ἀποστολὴ ἅμα λάβω τὴ συνδρομὴ τους) Βολιωτόπουλο (τὰ ἔλαβα ὅλα λυσόχαρτο δὲν ἔγινε ἀκόμα, ἀλλὰ ἔχεις καιρὸ ἢ προθεσμία θὰ λήξῃ ὅταν θάρχισουν νὰ δημοσιεύωνται λύσεις, καὶ θὰ σὰς προειδοποιήσω) Δημήτριον Κυριακίδη (ἔγινε) Νεφέλην κτλ. κτλ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ τοῦ 303ου Διαγωνισμοῦ Λύσεων. Αἱ λύσεις τοῦ φυλλαδίου τούτου δεκταὶ μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου, καὶ πέραν ἀκόμη, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχουν δημοσιευθεῖ.

111. Λεξιγριφοί

Θεὰ κι' ἐν' ἄρθρο ἀράδα,
Κι' ἀκόμα ἐν' ἀκρωτήριο
Πού βρίσκεις στήν Ἑλλάδα,
Σοῦ κάνουν, πές το, κτίριο
Πού τρῶς καί... φασουλάδα
Μαραθωνοδρόμος

112. Μεταγραμματισμοί

Ἐνὸς σοφοῦ ἀπ' τοὺς ἐπτά
Τὸ ἀρχικό του τάλλαξα,
Κι' οὔτε σοφὸς οὔτε ἄνθρωπος
Δὲν εἶνε τώρα πιά,
Κι' ὅμως μιλάει ἀνθρωπινά!
Σέρ Νικ

113. Μεταγραμματισμοί

Γράφω α καὶ σβήνω ο,
Κι' ἀπὸ τὸ Σαρωνικό,
Ἄλλη σὲ Αἰγαῖο νῆσο
Ξακουστὴ θὰ σχηματίσω.
Κόντε-Ραπανάκης

114. Αἵνιγμα

Μονό: ἀνθίγω,
Μοσχομυρίζω.
Διπλό: ἀφρίζω
Καὶ κυματίζω.

(Παλαιὸν) **Κόντε-Ραπανάκης**

115. Κυβόλεξον

* * * * = Πολὺ μικρὸς ἀκόμη
* * * * = Πόλις τῆς Ἡπείρου
* * * * = Λένδρον κοινόν
* * * * = Ποταμὸς τῆς Εὐρώπης
Καὶ καθέτως τὰ ἴδια. **Σέρ Νικ**

116. Κρυπτογραφικόν

12345678 = Χώρα τῆς Ἀφρικῆς
255218 = Τύραννος τ. Ἀθηνῶν
3121 = Ἀρχαιοτάτη θεὰ
456278 = Ἐπίθετον
51378 = Ψυχρὸν
61378 = Ποταμὸς
74678 = Ἀκωνυμία
8231 = Ἐπίρρημα

Βολιωτόπουλο

117-121. Μαγικὸν Γράμμα

Τῇ ἀνταλλαγῇ ἐνὸς γράμματος ἐκάστης τῶν κάτωθι λέξεων δι' ἐνὸς ἄλλου, πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, νὰ σχηματισθοῦν ἄνευ ἀναγραμματισμοῦ ἄλλαι τόσαι λέξεις:

Χίος, καλός, ἀφή, θετός, θήρα.
Σέρ Νικ

122. Διπλὸ Κεφάλι

ἁγία, δῦτης, ἄλας, κτείνω, ἀφή, ἐρίζω
Εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς νὰ προστεθῇ ἀνὰ ἓν γράμμα ὥς κεφαλὴ, ὥστε νὰ σχηματισθοῦν ἄλλαι τόσαι λέξεις, τῶν ὁποίων τὰ ἀρχικά ν' ἀποτελοῦν τὸ γλυκύτερον ὄνομα.

Βολιωτόπουλο

123. Διπλὴ Ἀκροστιχίς

Τὰ μὲν ἀρχικά τῶν κάτωθι ζητούμενων λέξεων ἀποτελοῦν ἀρχαῖον σοφόν, τὰ δὲ τρίτα γράμματα γυναικεῖον ὄνομα:

1, Φυτὸν τοῦ βουνοῦ ἀρωματῶδες. 2, Ἄρτυμα τῶν φαγητῶν. 3, Μουσικὸν ὄργανον. 4, Οὐράνιον σῶμα. 5, Κατοικία ἀλόγων.

Βολιωτόπουλο

124. Γρίφος

δι δι ο
δι δι ο ο
δι δι δι ἀπ' λα ο πουλῶ!
δι δι ο ο
δι δι ο

Μαραθωνοδρόμος

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Δὲν δημοσιεύεται Ἀγγελία ὑπερβαίνουσα τοὺς δεκαπέντε στίχους, καὶ μόνον μιὰ τοῦ καθενὸς εἰς κάθε φυλλάδιον.—Ἐως δέκα τὸ πολὺ λέξεις μὲ ἀπλὰ στοιχεῖα δρ. 30. Πέραν τῶν δέκα λέξεων, 3 δρ. ἢ λέξεις μὲ ἀπλὰ, 4 δρ. μὲ παζὰ καὶ 5 δρ. μὲ κεφαλαῖα. Ὁ χωριστὸς στίχος δρ. 20.

[Α — 21]

Πρωτοπαίνοντας σὲ σαλονάκι τῆς Διαπλάσεως, χαίρετ' ὅλους-ες καὶ ἀρχίζω ἀλληλογραφία. Γράψατε: Πότην Π. Αἰακάκον, Δικαίκα (Ξηροκαμπίου Σπάρτης) διὰ

Ἀπροσδόκητη Εὐτυχία

[Α — 22]

Διαπλάσοπούλα-ες, ἔλατε νὰ γνωρίστομε μὲ τὴν ἀλληλογραφία. Γράψατε: Γιώργον Α. Καπάκον, Ξηροκαμπιον Σπάρτης, δι' Ἀμερικανόπουλο

[Α — 23]

Σοῦλα Σακελλαριάδη, πού βρίσκεσαι; τὸ ξέρω, στήν Ἀθήνα, ἀλλὰ πού; Γράψε μου. Κάποιος θεῖος σου ὀνόματι Πότης.

Ἀπροσδόκητη Εὐτυχία

[Α — 24]

Πρωτοπαίνοντας σὲ Διαπλάσκομο χαίρετ' ὅλους-ες. Πουλί τῆς Καταιγίδος, σὲ ξέρω. Φυλάξου.

Παγκρατιωτάκι

[Α — 25]

Μιὰ καινούργια ζωὴ ξαναρχίζει. Μὲ καινούργια ὄρεξη χαίρετ' ὅλα τ' ἀδέρφια Διαπλάσοπούλα. Ἀσχημόπαπο, τί γίνεσαι; μὲ θυμᾶσαι; Τί λές, ξαναρχίζουμε;

Προκομένη Τεμπέλα

[Α — 26]

Πρωτοπαίνοντας στήν κίνηση τῆς Διαπλάσεως, χαίρετ' ὅλους καὶ δ-λες. Ἐλπίζω ἀργότερα ν' ἀρχίσω ἀλληλογραφία μὲ τὰ ἄλλα Διαπλάσοπούλα. Γελαστὸς Ἀντιπλοίαρχος